

عقرب گزیدگی

از حدود ۲۰۰ گونه متفاوت عقرب که در سراسر دنیا پراکنده می باشند فقط حدود ۲۰ گونه آنها سمی هستند در بین آنها گونه Mesobuthus Tamulus (که نوعی عقرب قرمز هندی است) کشنده ترین گونه می باشد. که میزان کشندگی آن در ایالت‌های هند بین ۳۰-۴۰ درصد گزارش شده است.

این جانور رنگ‌های مختلفی مثل زرد مایل به قهوه ای، قهوه ای، خاکستری و سیاه دارد و اندازه بین ۱۸-۱/۵ سانتی متر دارد ولی بواسطه شکل بدنی خود که حالت تخت و صاف است، می تواند از شکاف‌هایی به عرض ۳ میلی متر نیز عبور کند و خود را وارد خانه سازند.

در محیط خارج از خانه در شکاف و درز بین سنگ‌ها، زیر پوست درخت، بین هیزمها و ... یافت شده و در محیط داخل خانه حمام، دستشویی، آشپزخانه و محیط‌های مرطوب یافت می شوند. این جانوران در طول روز در گوشه ای بی حرکت و پنهان بوده و در طی شب فعالیت خود را آغاز می کنند و بدن‌بال شکار خود می روند و سم خود را از طریق نیش که در انتهای دم آنها وجود دارد به شکار خود تزریق می کنند.

سم عقرب و علائم آن

زهر اکثر عقرب‌های سمی باعث نابودی گلبول‌های قرمز خون می شود و در محل گزش نیز تغییر رنگ موضعی و تورم دردناک ایجاد می کند، گر چه بطور متناقض سم بعضی از انواع کشنده مثل Centruroids باعث علائم موضعی و تورم زیاد نمی شود ولی حتماً باید توسط پزشک معاینه شده و با تزریق سرم ضد عقرب درمان شود، کودکان و افراد سالمند نیز نسبت به سم عقرب آسیب پذیرتر بوده و نیازمند توجه بیشتری می باشند .

علاوه بر آسیب به گلبول‌های قرمز، زهر عقرب علائم عصبی نیز ایجاد می کند که شامل: بی‌قراری، تشنج، راه رفتن نامتعادل، تکلم منقطع، آبریزش از دهان، حساسیت شدید پوست به لمس، انقباضات ماهیچه ای، درد شکم و کاهش کارکرد سیستم تنفسی است.

البته در اکثر موارد این علائم در عرض ۴۸ ساعت فروکش می کنند.

درمان عقرب گزیدگی

در اکثر موارد درمان عقرب گزیدگی مشتمل بر اقداماتی است که باعث تخفیف درد می شوند و فقط در مواردی که به گونه های خطرناک مشکوک می شویم (توصیف بیمار از ظاهر عقرب و یا بدام افتادن عقرب توسط افراد دیگر و شناسائی گونه آن) در صورت موجود بودن سرم عقرب از آن استفاده می کنیم. در هر صورت اقدامات زیر باید در مورد عقرب گزیدگی مد نظر قرار گیرد:

۱. شستشوی محل زخم با آب و صابون و بیرون آوردن وسایل زینتی و جواهرات (مثل انگشتر و ...)

۲. استفاده از کمپرس سرد برای کاهش درد و تورم

- برای این کار می توان از یک تکه یخ استفاده کرد ولی هرگز نباید اندام گرفتار را در آب یخ غوطه ور ساخت.
۳. برش محل زخم نیز فایده ای در بر ندارد و باید از آن پرهیز شود و همچنانکه استفاده از مکند (Suction) نیز بی مورد است.
۴. برای کاهش درد نیز از قرص استامینوفن (۲-۱ قرص هر ۴ ساعت) می توان استفاده کرد ولی از آسپرین و ایبوپروفن باید پرهیز شود.
۵. آنتی بیوتیک نیز کمک کننده نمی باشد.
۶. فرد عقرب گزیده باید به آرامش و خونسردی دعوت شده و اضطراب را از وی دور کرد.
۷. فرد مصدوم به هیچ وجه در طول مدتی که تحت نظر است نباید از مشروبات الکلی و یا داروهائی که فرد را گیج می کند (مثل انواع خواب آورها) استفاده کند.
۸. در صورت امکان عقرب مسوؤل گزش فرد، باید بدام انداخته شود تا گونه آن مشخص گردد.
۹. تمام افراد عقرب گزیده حتی خفیف ترین انواع آن باید حداقل ۲۴ ساعت در بیمارستان تحت نظر باشند.

اقدامات پیشگیرانه برای کنترل عقرب در محیط زندگی:

- ۱- هیزم ، الوار ، سنگ و هر گونه زباله از مجاورت محل زندگی باید زدوده شود.
- ۲- در هنگام تمیز کردن این مکانها باید از دستکش و وسائل حفاظتی دیگر استفاده کرد.
- ۳- درز درها و پنجره ها و هرگونه شکافی در ساختمان باید مسدود شده تا از ورود عقرب به داخل خانه جلوگیری شود.
- ۴- در آب و هوای خشک استفاده از کیسه و یا گونی های کرباسی خیس در اطراف خانه باعث بدام افتادن عقربها می شوند.
- ۵- استفاده از آفت کشها و حشره کشها که با نابود کردن جاندارانی که غذای عقرب محسوب می شوند. می تواند بصورت غیرمستقیم باعث کاهش تعداد عقربها در محل زندگی شود.
- ۶- استفاده از مواد شیمیائی عقرب کش نیز مستقیماً باعث نابود کردن عقربها می شود.